

Dokunulmazlık, demokrasi, hukuk

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Temsili demokrasinin kendi içinde yaşadığı en önemli 'olumlu' açmazlardan birisi hukuk kavramıyla kurduğu ilişkidir. Sonuç olarak yasama erkini elinde bul-

lunduran ve o hukuk sistemini düzenleyen parlamentonun kendisinin nasıl bir hukuk anlayışı içinde oluşturulduğu, hukuki meşruiyetinin ne olduğu, üstünde uzun boylu durulan bir kavramdır. Kuşkusuz parlamentoların tarihsel oluşumunda sınıf savaşları, devrimler, ordu - seçkin bütünleşmesi gibi öğeler vardır. Fakat eğer 'cumhuriyetçi' bir sistemden söz açılacaksa tümünün de tek dayanağı parlamentonun kamu vicdanına dayanması, meşruiyet kaynağı olarak kamu vicdanını görmesidir. Bu yanılla, hukuku yapan temel dürtünün de gene kamu vicdanı, zimni bir kamu erki olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Bugün liberal demokrasiler temsil kavramından kaynaklanan ciddi bir kriz yaşamaktadır. Temsil yetersizleştiği, parlamenter demokrasinin meşruiyetini o kavrama dayandırması da o ölçüde olanaksızlaşmaktadır. Giderek de ortaya siyasetin krizi çıkmaktadır. Siyasal alan toplumsal ve ekonomik alandan kopmakta, kendi içine kapanmaktadır. Ortaya çıkan boşluk, Türkiye'de olduğu gibi, demokrasinin doğrudan dayanağı olmayan güç odakları tarafından doldurulmaktadır. Nihayet toplumsal yozlaşma, çürüme bu zincirin son halkası olarak güçlenmektedir.

Son zamanlarda yapılan 'siyasal kriz' çözümlerinin hemen tümünde saptanan temel nokta budur: Temsilde, kamu - parlamento eklemlenmesinde ortaya çıkan kriz, iç içe geçen dalgalar halinde büyüyerek bir meşruiyet ve siyaset krizine dönüşmekte, o arada da hukuk düzeni sarsılmaktadır. Ortaya çıkan ahlak sorunu bireylerin sorunlu tekil davranışları olmaktan çıkarılıp hukuk sisteminin bütünsel krizi diye algılanmaktadır. Kopuşmuş, parçacıklaşmış bir toplumsal düzende 'hücreler' kanser büyümesi göstermektedir. Sonuç olarak her toplum hücresi kendi çıkarını korumakta, bu amaçla ötekileri ortadan kaldırmayı ya da hiç değilse yok saymayı haklı görmektedir.

Türkiye'de yaşanan iki temel çelişki, parlamento sorunu ve hukuk düzeninin geçirdiği derin sarsıntı, bütünüyle bu oluşum mantığına yaslanmaktadır. Parlamento, kendisini toplumdan koparmakta, şimdi son zamanlarda görüldüğü üzere dokunulmazlık zırhının ardında ahlaki, hukuki tartışmalara zemin olmaktadır. Bu, siyasetin, temsil kavramının ve meşruiyet olgusunun aldığı yaranın öldürücü boyutlarını gösteren ciddi bir işarettir. İkincisi, toplumun gözettiği hemen hiçbir mahkeme sonuçlandırılmaktadır. Yargıçlar davalardan çekilmekte, süreler uzamakta, hiçbir şey aydınlığa kavuşturulmamaktadır. Kısacası hukukun bittiği varsayılmaktadır. Toplumla onu ören katmanlar arasındaki fark ve uzlaşmazlık gitgide büyümektedir. Ahlak tartışması artık soyut bir tartışma değildir; düzen tartışmasının kendisidir.

Bugün Türkiye'de eğer demokrasi dışı kuvvetlerin etkinliğinden söz açılıyorsa o oluşumu, her şeyin ötesinde, bir de bu açıdan görmekte yarar vardır. Tartışmalı bir parlamento, yarattığı boşlukla toplumun doğal olarak aradığı 'düzen' ve 'istikrar' beklentisini karşılamayı başka kuvvetlere aktarmaktadır. Böyle bir çelişkinin varlığı öteki çelişiklere de yol açmaktadır. Örneğin kendisini demokrasi platformunda savunmaya çalışan, açılan kapatma davasının hukuki niteliğini tartışan RP öte yandan dokunulmazlıkların kaldırılmasına karşı çıkmaktadır.

Hiç kuşku yok, her şeyi bir 'hysteria' anlayışı içinde tartışan Türkiye dokunulmazlık kavramını da bir fetişe dönüştürmüştür. Elbette, yalnızca bu adım yeterli değildir. Demokrasi, devlet kavramının sorgulanabilirliğidir. Devlete müdahale edilebilmesidir. Hukuk normlarının devleti de bağlayacak biçimde düzenlenmesidir. Dokunulmazlık sonrası atılacak adımlar hukukun bu düzeyde işleyip işlemediğiyle ilgili sorulara bağlıdır ve umutsuzluk daha çok oradadır. Hukukun, 'derin devlet'i ortaya çıkarmaya yetmeyeceği varsayılmaktadır. Üstelik, getirilen yasanın arkasındaki oyunlar görülmektedir. Amaç, belli ki, kapatılmış bir RP'nin boşluğunu doldurmaya çalışacak DYP'nin önünü kesmektir. Ama gene de, aceleye getirilmiş olması söz konusu edilerek ve yeni bir düzenleme ile ele alınması vurgulanarak bu adım atılabildi. Bu, Türkiye'de ciddi bir boşluğun doldurulması demek olacaktı. Belki her şeyi çözmeye yetmeyecekti, ama temsil - vicdan - hukuk düzeninin yeniden ayakları üstüne dikilmesinde bir başlangıç olabildi. En önemlisi yalnızca demokrasi ve hukuk değil, aynı zamanda ahlak da kurtulacaktı.